

Revisionsrapport

Uppföljning av tidigare granskning av Vägga- skolans boksamling

Karlshamns kommun

Caroline Liljebjörn

29 april 2016

Innehåll

1.	Sammanfattande revisionell bedömning.....	2
1.1.	Revisionell bedömning	2
1.2.	Bedömningar mot kontrollmål.....	2
2.	Inledning	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Syfte och kontrollmål	4
2.3.	Metod.....	4
3.	Iakttagelser och bedömningar	5
3.1.	Förvaring och utlämning.....	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Bedömning.....	6
3.2.	Luftfuktighet.....	6
3.2.1.	Iakttagelser	6
3.2.2.	Bedömning.....	7
3.3.	Framtida hanteringen	7
3.3.1.	Iakttagelser	7
3.3.2.	Bedömning.....	8

1. *Sammanfattande revisionell bedömning*

Boksamlingen på Vägga gymnasieskola tingar ett högt ekonomiskt värde och har tillkommit genom privatpersoner som från slutet av 1700-talet och under 1800-talet skänkt böcker. År 2011 gjorde revisorerna en granskning av hur boksamlingen förvarades samt inventerade delar av samlingens mest värdefulla objekt. Revisorerna bedömde att gymnasienämnden och Väggaskolan har insett samlingens värde och i huvudsak vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkra den. Revisorerna bedömde dock att samlingen under åren inte förvarats på ett betryggande sätt.

Granskningen syftar till att följa upp vilka åtgärder som gymnasienämnden har vidtagit med anledning av revisorernas synpunkter i granskningen som genomfördes år 2011.

1.1. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att gymnasienämnden till viss del har vidtagit åtgärder med anledning av revisorernas synpunkter i granskningen som genomfördes år 2011. De baserar vi på att skyddet kring förvaringen har stärkts genom att de mest värdefulla objekten flyttats till utrymmen som är säkrare än de tidigare. Gymnasienämnden lyfte även frågan om boksamlingens framtida hantering till kommunstyrelsen i enlighet med rekommendationen i tidigare granskningen.

Vi bedömer att de lokaler som används för arkivering inte fullt ut är anpassade för ändamålet. Luftfuktigheten, som visas i ett av utrymmena, är för låg. För övriga utrymmen, där böcker förvaras, saknas uppgift om nivån på luftfuktigheten. Kommunstyrelsen har fattat beslut om att samlingen temporärt ska överflyttas till centralarkivet, men beslutet har inte verkställts mer än för ett objekt.

1.2. *Bedömningar mot kontrollmål*

Kontrollmål	Kommentar
Har gymnasienämnden säkerställt hur nycklar, främst vad gäller inkunablerna och de andra mest värdefulla objekten i närarkivet, förvaras och lämnas ut?	<p>Ej helt uppfyllt</p> <p>Vi bedömer att det skett en viss förbättring när det gäller förvaringen av böckerna jämfört med föregående granskning. Inkunabeln, som bedöms som mest värdefull, har flyttats till kommunarkivet i Rådhuset. De övriga böckerna, som bedöms vara värdefulla, förvaras i ett låst utrymme där endast ett fåtal har tillgång till nyckeln.</p> <p>Vi anser att det kvarstår ett förbättringsbehov av åtkomsten när det gäller de kvarvarande böckerna på skolans översta våning och böck-</p>

erna i skyddsrummet.

Vi bedömer vidare att böckerna har förevisats under ansvarsfulla former eftersom de visningar som skett har genomförts under bibliotekariens uppsikt.

Har gymnasienämnden tillsett att luftfuktigheten i arkiven bevakas kontinuerligt?

Ej uppfyllt

Vi bedömer att inga åtgärder har vidtagits avseende luftfuktigheten jämfört med den tidigare granskningen. I ett av utrymmena finns en mätare som visar luftfuktigheten medan det saknas i övriga utrymmen. Bibliotekarien ser regelbundet till samlingarna.

Har gymnasienämnden genomfört de avstämningar med kommunstyrelsen som revisorerna uppmanade till med anledning av den framtida hanteringen av boksamlingen?

Uppfyllt

Vi bedömer att gymnasienämnden i stort sett genomfört de avstämningar som revisorerna uppmanade till i den förra granskningen, men att de beslut som fattats av gymnasienämnden och av kommunstyrelsen inte blivit genomförda. Det gäller både flytten av boksamlingen till centralarkivet och destruktionsen av de utgallrade böckerna från gymnasiets bibliotek.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Boksamlingen på Vägga gymnasieskola tingar ett högt ekonomiskt värde och har tillkommit genom privatpersoner som från slutet av 1700-talet och under 1800-talet skänkt böcker. År 2011 gjorde revisorerna en granskning av hur boksamlingen förvarades samt inventerade delar av samlingens mest värdefulla objekt. Revisorerna bedömde att gymnasienämnden och Väggaskolan har insett samlingens värde och i huvudsak vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkra den. Revisorerna bedömde dock att samlingen under åren inte förvarats på ett betryggande sätt.

2.2. Syfte och kontrollmål

Granskningen syftar till att följa upp vilka åtgärder som gymnasienämnden har vidtagit med anledning av revisorernas synpunkter i granskningen som genomfördes år 2011.

Granskningen ska besvara följande kontrollmål:

- Har gymnasienämnden säkerställt hur nycklar, främst vad gäller inkunablerna och de andra mest värdefulla objekten i närarkivet förvaras och lämnas ut?
- Har gymnasienämnden tillsett att luftfuktigheten i arkiven bevakas kontinuerligt?
- Har gymnasienämnden genomfört de avstämningar med kommunstyrelsen som revisorerna uppmanade till med anledning av den framtida hanteringen av boksamlingen?

2.3. Metod

Uppföljningen är omfattat dokumentstudier och intervjuer med rektor för Väggaskolan samt bibliotekarien vid Väggaskolan. Upplysningar har inhämtats av gymnasiechef, kulturchef och administrativ chef. Besök har genomförts på Väggaskolan och i kommunarkivet.

Rapporten har faktakontrollerats av bibliotekarien vid Väggaskolan.

3. *Iakttagelser och bedömningar*

I den granskning som genomfördes år 2011 gjordes följande revisionella bedömning:

”Nämnden behöver enligt vår bedömning, oavsett framtida hantering, vidta följande åtgärder:

- Säkerställa hur nycklar, främst vad gäller inkunablerna och de andra mest värdefulla objekten i närarkivet, förvaras och lämnas ut alternativt förvara dem på annan plats.
- Tillsä att luftfuktigheten i arkiven bevakas kontinuerligt.”

För varje kontrollmål redogörs för vilka iakttagelser och revisionella bedömningar som gjorts.

3.1. *Förvaring och utlämning*

3.1.1. *Iakttagelser*

Vi har inom ramen för granskningen besökt Väggaskolans bibliotek och utav bibliotekarien blivit förevisade det material som finns på skolan avseende den äldre delen av boksamlingen. Det finns bland annat förteckningar över delar av boksamlingen som upprättats av Hans Nordesjö åren 2006-2008:

- Äldre bibliotek på Väggaskolan, verk utgivna före 1800
- Äldre bibliotek på Väggaskolan, verk utgivna före 1850

Av förteckningarna framgår bland annat en beskrivning av ursprungsinformation, ålder och skick/kondition. Dokumenten förvaras inlåsta på bibliotekets kansli.

Som vid förra granskningen har varje bok en syrafri lapp instucken med uppgift om författare och tryckår. De böcker som finns med på förteckningarna, är de som år 2008 bedömdes ha ett högre värde än 1 000 kr.

Vid besöket förevisades vi samma förvaringsställen som vid den ursprungliga granskningen och fann följande:

Skolans översta våning

Vid förra granskningstillfället förvarades här några av samlingens mest dyrbara verk. Sedan dess har inkunabeln som bedömts vara mest värdefull förts över till kommunarkivet i Rådhuset enligt ett beslut från september 2014. Beslutet är undertecknat av administrativa chefen och rektorn för Väggaskolan. Övriga böcker har flyttats till källarvåningen i den nyare delen av skolan. Kvar finns tre verk varav två återfinns i listan över verk utgivna före år 1800. Arkivet används även av övrig personal.

Skolans källarvåning - nyare delen

Böckerna finns i ett arkivrum där bibliotekarien ansvarar för nyckeln. Vi har gjort en avstämning av flera av exemplaren mot listan över verk utgivna före år 1800. Böckerna är ställda i alfabetisk ordning i två olika omgångar. Det beror troligtvis på att verk för några år sedan flyttades från skolans översta våning ner till arkivutrymmet.

Skolans källarvåning – äldre delen

Böcker av mindre värde (runt 1 000 kr) finns innerst i ett skyddsrum. Dörren till skyddsrummet låses med två rattar och en kedja med ett hänglås, men dörren till rummet där böckerna förvaras är inte låst. Hänglåset till skyddsrummet öppnas med en nyckel som går till allmänna utrymmen, vilket innebär att den typen av nyckel innehåser av flera på skolan. Förhållandena förefaller identiska med de som beskrivs i den ursprungliga granskningen.

Bokhylla i ett av personalrummen

Böckerna förvaras som vid förra granskningstillfället i en bokhylla längs ena väggen. Det sker helt öppet, men böckerna bedöms inte representera något större värde och består av, till exempel årsböcker, uppslagsverk med mera.

Det har inte gjorts några inventeringar under de senaste åren. Anledningen beskrivs vara att det inte skett några förändringar av samlingen. Bibliotekarien gör en regelbunden tillsyn av böckerna och dess förvaring.

De senaste tre åren har någon bett att få se samlingen vid två tillfällen. Förevisningen har skett i sällskap med bibliotekarien. Inga böcker har lämnats ut.

Vi har även besökt kommunarkivet och blivit förevisade förvaringsplatsen för inkunabeln. Till kommunarkivet har endast arkivföreståndaren tillträde.

3.1.2. Bedömning

Vi bedömer att det skett en viss förbättring när det gäller förvaringen av böckerna jämfört med föregående granskning. Inkunabeln, som bedöms som mest värdefull, har flyttats till kommunarkivet i Rådhuset. De övriga böckerna, som bedöms vara värdefulla, förvaras i ett låst utrymme där endast bibliotekarien har tillgång till nyckeln.

Vi anser att det kvarstår ett förbättringsbehov av åtkomsten när det gäller de kvarvarande böckerna på skolans översta våning och böckerna i skyddsrummet.

Vi bedömer vidare att böckerna har förevisats under ansvarsfulla former eftersom de visningar som skett har genomförts under bibliotekariens uppsikt.

3.2. Luftfuktighet

3.2.1. Iakttagelser

I arkivutrymmet i den nyare delen av skolan där de värdefullare böckerna förvaras finns en kombinerad temperatur- och luftfuktighetsmätare. Vid besöket visade den en temperatur om 21,6 grader och en luftfuktighet om 28 %. I övriga utrymmen där böcker förvaras på Väggaskolan finns inte motsvarande mätare. Enligt bibliotekariens bedömning är luften där böckerna förvaras lite för torr.

I arkivutrymmet i den äldre delen av skolan finns en luftfuktare som bibliotekarien ser till med jämna mellanrum.

Riksarkivet utfärdar föreskrifter och allmänna råd om förvaring av handlingar. I föreskriften om arkivlokaler (RA-FS 2013:4) anges följande:

”Lufttemperaturen och den relativa fuktigheten i arkivlokalen ska hållas stabil och kontrolleras fortlöpande. Kontrollerna och eventuella åtgärder ska dokumenteras.

Allmänna råd: Generellt innebär en lägre förvaringstemperatur att livslängden hos handlingar ökar under förutsättning att luftfuktigheten kan hållas vid en lämplig och konstant nivå. Dygnsvariationen för lufttemperatur bör inte vara större än ± 2 °C. För den relativa luftfuktigheten bör dygnsvariationen inte vara större än ± 5 %. Vid långtidsförvaring av handlingar bör arkivlokalens lufttemperatur och relativa luftfuktighet ha följande värden.

<i>Material</i>	<i>Lufttemperatur</i>	<i>Relativ luftfuktighet</i>
Papper	≤ 18 °C	35 %

Eftersom flera av böckerna har skinnband bör luftfuktigheten vara högre än den ovan angivna. I kommunarkivet är temperatur och luftfuktighet anpassad till förvaring av handlingar vilket torde vara något för torrt.

3.2.2. Bedömning

Vi bedömer att inga åtgärder har vidtagits avseende luftfuktigheten jämfört med den tidigare granskningen. Bevakning sker genom att bibliotekarien regelbundet ser till samlingarna.

3.3. Framtida hanteringen

3.3.1. Iakttagelser

I mars 2012 fattade gymnasienämnden beslut om följande (§ 22/2012-03-15):

- Att frågan om den äldre boksamlingens historiska värde för Karlshamns kommun lyfts till kommunledningen för beslut om samlingens framtida hantering.
- Att den äldre boksamlingen, i sin helhet, skyndsamt flyttas från Väggaskolan till kommunens centralarkiv i Rådhuset.
- Att utgallrade böcker från Väggaskolans bibliotek destrueras genom gymnasiebibliotekets försorg.
- Att boksamlingen i övrigt hanteras i enlighet med förslaget till åtgärder.

I maj 2012 nådde ärendet kommunstyrelsen som fattade följande beslut (§ 136/2012-05-22):

- Den äldsta och högst värderade samlingen omfattande ca 28 hyllmeter överförs omgående.
- Övriga i samlingen omfattande ca 40 hyllmeter överförs enligt överenskommelse mellan Vägga gymnasieskola och centralarkivet, d.v.s. när plats kan beredas.

Av beslutet framgår även att boksamlingen sedan ska överföras till det planerade biblioteks- och kulturhuset. Frågan om ett nytt kulturhus utreds och beräknas vara klar i mars 2016.

Till grund för kommunstyrelsens beslut finns ett yttrande från centralarkivet där det beskrivs att dokument för år 1863 normalt arkiveras i Landsarkivet i Lund, men att kopplingen till Karlshamn och äldre tiders undervisning är så stor att det finns skäl att behålla boksamlingen i Karlshamn.

I juni 2012 delges gymnasienämnden ett protokollsutdrag av kommunstyrelsens beslut enligt ovan.

Kommunstyrelsens beslut att flytta boksamlingen till kommunarkivet var inte genomförd i februari 2016. Anledningen till att beslutet inte genomförts har inte gått att fastställa.

3.3.2. Bedömning

Vi bedömer att gymnasienämnden i stort sett genomfört de avstämningar som revisorerna uppmanade till i den förra granskningen, men att beslut som fattats av gymnasienämnden och av kommunstyrelsen inte blivit genomförda. Det gäller både flytten av boksamlingen till centralarkivet och destruktionsen av de utgallrade böckerna från gymnasiets bibliotek.

2016-04-29

Jörn Wahlroth

Uppdragsledare

Caroline Liljebjörn

Projektledare